

ביטוח לאומי

פרשנות חדשה לחישוב דמי ביטוח לעצמאי שהוא גם שכיר בו זמנית

רו"ח אורנה צח (גלרט), מר חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה

המפורטים בסעיף 2(1) ו-8 לפקודה, אחרי ניכוי דמי ביטוח מהכנסתו מהמקורות המפורטים בסעיף 2(2) לפקודה, ובלבד שלא תובא בחשבון לענין זה הכנסה העולה על ההפרש בין שכרו כעובד באותה שנת מס לבין ההכנסה המרבית לשנה שנקבעה לעובד עצמאי" (ההדגשה אינה במקור – א"צ, ח"ח וי"ח).

תמצית עובדתית

1. המבוטח עבד בכל שנת המס 2011 כעובד עצמאי, ובנובמבר-דצמבר 2011 עבד גם כעובד שכיר וגם כעובד עצמאי בו זמנית.
2. הכנסות המבוטח בשנת 2011 כעצמאי הסתכמו בסך 961,480 שקלים וכשכיר הסתכמו בסך 173,822 שקלים.
3. ההכנסה המרבית לשנת 2011 לתשלום דמי ביטוח הסתכמה בסך 881,064 שקלים (73,422 שקלים לחודש).

ביום 7 בינואר 2015 קיבל בית הדין האזורי לעבודה (ב"ל 13-08-369) את תביעתו של גדעון ברגמן (להלן: "המבוטח") להחזר דמי ביטוח, וקבע כי בחישוב דמי הביטוח השנתי יש לקזז את סך המשכורת השנתית מסך ההכנסה כעצמאי ולא את המשכורת החודשית, שעלתה על המקסימום.

רקע חוקי

חישוב הכנסתו החודשית של עובד – מבוצעת ככלל על בסיס חודשי וכפוף לתקרה.

חישוב הכנסתו השנתית של מבוטח אחר – מבוצעת ככלל על בסיס שנתי וכפוף לתקרה.

מבוטח שהוא גם עובד וגם עובד עצמאי
(תקנה 13 לתקנות הביטוח הלאומי [הוראות מיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח], התשל"א-1971 (להלן: "התקנה")):

(א) "מבוטח שהוא גם עובד וגם עובד עצמאי ישלם דמי ביטוח מהכנסתו מהמקורות

בשולי הדברים

לדעתנו הפרשנות שנקבעה בפסק הדין שגויה, וההקשר של תקנות 13-15 להוראות המיוחדות בדבר תשלום דמי ביטוח מצביע כי התקנות נקבעו רק לצורך קביעת קדימות בלבד בחיוב דמי הביטוח למי שיש לו כמה סוגי הכנסות בו זמנית, והכל במגבלת התקרה. תוצאת החישוב כפי שקבע בית הדין יכולה לגרום לעיוותים חמורים בעניין החיוב, בעניין שיעורי דמי ביטוח מופחתים או מלאים ונראה כי תהיה פגיעה בהיבט הביטוחי לגמלאות, ונדגים:

שכיר עבד בחודשים יולי עד דצמבר 2014 ושכרו הסתכם בסך 600,000 שקלים. נוסף על כך הוא עבד כעצמאי כל השנה והכנסותיו הסתכמו אף הן ב-600,000 שקלים. לאור פסק הדין לא יחויב כעצמאי בחודשים ינואר-יוני 2014, כלל!

ובהתאמה – לפי איזה בסיס יבוטח לגמלאות מחליפות שכר?

עיוותים, כאמור, יקרו לדעתנו בכל מקרה של עבודה כשכיר בתקופה חלקית של השנה או במקרים שבהם השכר החודשי עולה על התקרה.

המוסד לביטוח לאומי ערער על פסק הדין.

4. המוסד לביטוח לאומי לא חייב את המבוטח בדמי ביטוח כעובד עצמאי בחודשים נובמבר-דצמבר 2011 כיוון שהכנסתו כשכיר בכל אחד מהחודשים עברה את התקרה. כלומר, הוטלו חיובי דמי ביטוח כעצמאי רק על החודשים ינואר עד אוקטובר – לגבי הכנסה של 73,422 שקלים בלבד (סכום התקרה).

5. המבוטח טען כי בהתאם לתקנה 13 יש להפחית מסכום ההכנסה השנתית המרבית (881,044 שקלים) את מלוא הכנסתו השנתית כעובד שכיר (173,822 שקלים). את היתרה בסך 707,242 שקלים יש לחלק לכל השנה עד ההכנסה המרבית החייבת בדמי ביטוח.

החלטת בין הדין האזורי

בית הדין קיבל את טענת המבוטח וקבע כי החוק קובע כי הכנסת עובד שכיר מחושבת על בסיס חודשי, ואולם תקנה 13 נותנת מענה למקרים חריגים ובעבור זה היא חוקקה, ושם נקבע כי יש לנכות את כל השכר השנתי מההכנסה כעצמאי.